

حقوق سرمایه‌گذاری خارجی

(تأمین مالی)

«محدودیت‌ها، تشویق‌ها، حمایت‌ها و موانع حقوقی در جذب سرمایه‌گذار خارجی در ایران»

عبدالسلام حمید

کارشناس رسمی دادگستری و رئیس اداره ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری اهواز

کمال حمید

کارشناس ارشد حقوق خصوصی و مشاور حقوقی در حوزه تجارت بین‌الملل

آموزشیار و مدرس همایش‌ها و سمینارهای حقوقی

چاپ اول - بهار ۱۳۹۸

سرشناسه	: حمید، عبدالسلام، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق سرمایه‌گذاری خارجی (تأمین مالی): محدودیت‌ها، تشویق‌ها، حمایت‌ها و موانع حقوقی در جذب سرمایه‌گذار خارجی در ایران/ عبدالسلام حمید، کامل حمید.
مشخصات نشر	: اهواز: انتشارات علوم و فنون پزشکی اهواز، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ج، ۲۰۶ ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۲۳-۸۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	: قیفا
یادداشت	: محدودیت‌ها، تشویق‌ها، حمایت‌ها و موانع حقوقی در جذب سرمایه‌گذار خارجی در ایران.
عنوان دیگر	: محدودیت‌ها، تشویق‌ها، حمایت‌ها و موانع حقوقی در جذب سرمایه‌گذار خارجی در ایران.
موضوع	: سرمایه‌گذاری خارجی -- ایران
موضوع	: Investments, Foreign -- Iran
موضوع	: سرمایه‌گذاری خارجی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Investments, Foreign -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: سرمایه‌گذاری خارجی
موضوع	: Investments, Foreign
موضوع	: جذب سرمایه
موضوع	: Absorptive capacity (economic)
شناسه افزوده	: حمید، کامل، ۱۳۶۰ -
رده بندی کنگره	: ۲/۵۷۲۰HG
رده بندی دیویی	: ۳۳۲/۶۷۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۱۲۷۹۹

نام کتاب: حقوق سرمایه‌گذاری خارجی (تأمین مالی)

نویسندگان: عبدالسلام حمید، کامل حمید

ناشر: انتشارات علوم و فنون پزشکی اهواز

نوبت چاپ: اول ۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۴۵۰۰۰ تومان

اخطار!

هرگونه چاپ و تکثیر (اعم از: زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری، تهیه CD) از محتویات این اثر بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع است. متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

مرکز نشر و پخش: اهواز-امانیه-خیابان سقراط غربی جنب مجتمع تصادفات دادگستری-کوچه خاکسار-

پلاک ۱۲۰

تلفن تماس: ۰۶۱-۳۳۳۶۲۸۹۳-۳۳۳۳۳۸۶۵-۰۶۱-۳۳۳۶۴۵۶۸ دورنگار:

نشانی‌های اینترنتی: www.olfo.ir www.parsinbook.ir

پست الکترونیکی: olomofonon.pezeshki@gmail.com

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار	۱
مقدمه	۳
طرح بحث (شرح مسأله مورد بررسی)	۷

فصل اول: مفاهیم، مبانی و کلیات حقوقی سرمایه‌گذاری خارجی

مبحث اول: مفهوم و ضرورت و انواع تأمین مالی خارجی	۱۶
گفتار اول: مفهوم تأمین مالی خارجی	۱۶
بند اول: مفهوم، پیشینه و ضرورت تمییز تأمین مالی پروژه از تعبیر و اصطلاحات مشابه	۱۸
الف: مفهوم تأمین مالی پروژه	۲۱
ب: پیشینه تاریخی تأمین مالی پروژه	۲۴
پ: ضرورت تمییز تأمین مالی پروژه از تعبیر و اصطلاحات مشابه	۲۸
۱- تأمین مالی پروژه بدون حق حمل	۲۹
۲- تأمین مالی پروژه با حق رجوع محدود	۲۹
۳- تأمین مالی ترانزنامه‌ای	۲۹
۴- تأمین مالی مبتنی بر دارایی	۳۰
۵- تأمین مالی خارج از ترانزنامه	۳۰
بند دوم: تعریف و ویژگی‌های تأمین مالی پروژه در فقه اسلامی	۳۲
الف: تعریف تأمین مالی اسلامی	۳۳
ب: ویژگی‌های خاص تأمین مالی اسلامی	۳۵
گفتار دوم: ضرورت تأمین مالی خارجی	۳۶
گفتار سوم: انواع روش‌های تأمین مالی خارجی	۳۷
بند اول: روش‌های استقراضی (Borrowing methods)	۳۷
الف: فایناس (Finance)	۴۰
ب: یوزانس (Usance)	۴۲
پ: وام‌های تضمینی (Guaranteed Loans)	۴۳
ت: خطوط اعتباری (Credit lines)	۴۴

۴۵	ث: ریفاینانس (Re-Finance)
۴۵	بند دوم: روش غیراستقراضی (Non-extruded method)
۴۶	الف: سرمایه‌گذاری خارجی و انواع آن
۴۹	۱- مفهوم سرمایه‌گذاری خارجی
۵۰	۲- تمیز سرمایه‌گذاری خارجی از مفاهیم و نهادهای مشابه
۵۴	۱-۲- سرمایه‌گذاری خارجی و استقراض خارجی
۵۷	۲-۲- سرمایه‌گذاری خارجی و تأمین مالی پروژه
۵۹	ب: سرمایه‌گذاری سهامی در قالب ترتیبات قراردادی
۶۰	مبحث دوم: اهداف و محدودیت‌های سرمایه‌گذاری خارجی در ایران
۶۰	گفتار اول: اهداف سرمایه‌گذاری خارجی
۶۴	گفتار دوم: محدودیت‌های سرمایه‌گذاری خارجی
۶۴	بند اول: محدودیت‌های عمومی
۶۵	الف: عدم تهدید امنیت ملی
۶۵	ب: عدم تهدید منافع عمومی
۶۶	پ: عدم تخریب محیط زیست
۶۹	ت: عدم اخلال در اقتصاد کشور
۷۱	۱- اخلال در نظام پولی یا ارزی
۷۱	۲- اخلال در امر توزیع مایحتاج عمومی
۷۲	۱-۲- گرانفروشی
۷۲	۲-۲- احتکار
۷۲	۳-۲- پولشویی
۷۳	۴-۲- اقدام به خارج کردن میراث فرهنگی یا ثروت‌ها ملی کشور
۷۳	۵-۲- تشکیل شرکت‌های مضاربه‌ای صوری
۷۴	۶-۲- اخلال در نظام صادراتی
۷۴	۷-۲- تأسیس شرکت‌های هرمی و شبکه‌ای
۷۵	ث: عدم تضییع تولیدات مبتنی در سرمایه‌گذاری داخلی
۷۶	بند دوم: محدودیت‌های اختصاصی سرمایه‌گذاری خارجی
۷۶	الف: ممنوعیت اعطای امتیاز توسط دولت به سرمایه‌گذاران خارجی
۷۹	ب: رعایت سقف سرمایه‌گذاری

- ۸۲ پ: منع تملک اموال غیرمنقول توسط اتباع خارجی در سرزمین اصلی.....
- ۸۴ ۱-قانون راجع به تملک اموال غیرمنقول اتباع خارجی.....
- ۸۷ ۲- آیین نامه استملاک اتباع خارجی.....
- ۸۷ ۱-۲- شرایط ماهوی استملاک اموال غیرمنقول توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی
- ۸۷ ۲-۲- شرایط شکلی استملاک اموال غیرمنقول توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی.....
- ۸۹ ۱-۲-۲- استملاک اموال غیرمنقول توسط اشخاص حقیقی خارجی
- ۸۹ ۲-۲-۲- استملاک اموال غیرمنقول توسط اشخاص حقوقی خارجی.....
- ۹۱ ت: ممنوعیت استملاک اموال غیرمنقول توسط اتباع خارجی در مناطق آزاد تجاری و صنعتی.....
- ۹۲

فصل دوم: تأمین مالی و سرمایه‌گذاری خارجی در قوانین و مقررات موضوعه (حمایت‌های مالی و موانع حقوقی جذب سرمایه)

بخش اول: تشویق (حمایت) و نهی (حمایت) از سرمایه‌گذاری خارجی در ایران

- ۹۶ مبحث اول: تشویق سرمایه‌گذاری خارجی.....
- ۹۹ گفتار اول: پذیرش سرمایه‌گذاری.....
- ۱۰۳ بند اول: به کارگیری «شرط پذیرش».....
- ۱۰۴ بند دوم: حق تأسیس.....
- ۱۰۶ گفتار دوم: حمایت از سرمایه‌گذاری.....
- ۱۰۷ گفتار سوم: معیارهای رفتار با بیگانگان و استانداردهای حقوق بین‌الملل.....
- ۱۰۸ بند اول: استانداردهای مطلق.....
- ۱۰۸ الف: رفتار عادلانه و منصفانه.....
- ۱۱۰ ب: حمایت و امنیت کامل.....
- ۱۱۱ پ: معیار حداقلی رفتار.....
- ۱۱۲ بند دوم: استانداردهای نسبی.....
- ۱۱۲ الف: رفتار ملل کامله الوداد و رفتار ملی.....
- ۱۱۳ ۱- رفتار ملل کامله الوداد.....
- ۱۱۴ ۱-۱- اعمال شرط ملل کامله الوداد به سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاران.....

۱۱۵	۱-۲- تعیین قلمرو شرط
۱۲۰	۱-۳- شرط ملل کامله الوداد در معاملات دو جانبه ایران
۱۲۱	۲- رفتار ملی
۱۲۲	مبحث دوم: نقض حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی و ضمانت اجرای آن
۱۲۲	گفتار اول: سلب مالکیت سرمایه‌گذاری خارجی
۱۲۵	گفتار دوم: ملی کردن اقتصاد
۱۲۶	بند اول: شرایط مصادره
۱۳۰	الف: هدف عمومی
۱۳۱	ب: عدم تبعیض
۱۳۲	پ: پرداخت غرامت
۱۳۳	ت: عدم نقض قرارداد
۱۳۶	بند دوم: جبران خسارت
۱۳۸	الف: ضابطه غرامت کامل (موضع کشورهای سرمایه فرست)
۱۴۰	۱- معاهدات بین‌المللی
۱۴۰	۲- آراء بین‌المللی
۱۴۱	ب: ضابطه غرامت جزئی (موضع کشورهای سرمایه پذیر)
۱۴۲	۱- قراردادهای مصالحه به مبلغ مقطوع
۱۴۳	۲- رویه قضایی یا داوری بین‌المللی
۱۴۳	گفتار سوم: مصادره اموال بیگانگان
۱۴۴	گفتار چهارم: مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها
۱۴۷	بند اول: تکلیف به پرداخت غرامت
۱۴۸	الف: حق مکتسب
۱۴۹	ب: رعایت حداقل معیارهای بین‌المللی رفتار با بیگانگان
۱۵۰	بند دوم: مبانی تکلیف به پرداخت غرامت
۱۵۱	الف: داراشدن غیرعادلانه
۱۵۳	ب: حق مکتسب
۱۵۴	پ: عمل غیرقانونی
۱۵۵	بند سوم: میزان و استانداردهای جبران خسارت
۱۵۶	بند چهارم: اصول حاکم بر تعیین غرامت

۱۵۹	بند پنجم: روش‌های محاسبه غرامت.....
۱۵۹	الف: ارزش جایگزینی.....
۱۵۹	ب: ارزش دفتری (خاص).....
۱۶۰	بند ششم: زیان‌ها.....

بخش دوم: موانع حقوقی سرمایه‌گذاری خارجی در ایران

۱۶۳	مبحث اول: موانع مندرج در قانون اساسی.....
۱۶۳	گفتار اول: اصل (۴۴) قانون اساسی.....
۱۶۴	گفتار دوم: اصل (۸۱) قانون اساسی.....
۱۶۷	گفتار سوم: اصل (۱۳۹) قانون اساسی.....
۱۷۰	گفتار چهارم: اصل (۸۱) قانون اساسی.....
۱۷۲	مبحث دوم: موانع حقوقی مندرج در سایر قوانین.....
۱۷۲	گفتار اول: قانون ماییت.....
۱۷۳	گفتار دوم: قانون داوری تحارج بین‌المللی.....
۱۷۳	گفتار سوم: قانون بازار بورس اوراق بهادار.....
۱۷۴	گفتار چهارم: مقررات مبادلات ارزی.....
۱۷۴	گفتار پنجم: قانون سرمایه‌گذار خارجی.....
۱۷۵	مبحث سوم: سایر موانع مانع از سرمایه‌گذاری خارجی در ایران.....
۱۷۷	گفتار اول: تنوع مراکز تصمیم‌گیری در جذب سرمایه‌های خارجی.....
۱۷۷	گفتار دوم: تخلفات و فساد اداری.....
۱۷۸	گفتار سوم: موانع اقتصادی.....
۱۷۹	گفتار چهارم: موانع اداری و اجرایی.....
۱۷۹	گفتار پنجم: موانع فرهنگی و فکری.....
۱۸۰	گفتار ششم: موانع سیاسی.....
۱۸۰	مبحث چهارم: رفع چالش‌ها و مشکلات مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی.....
۱۸۰	گفتار اول: روند ورود جذب سرمایه‌گذاری خارجی.....
۱۸۱	گفتار دوم: برنامه‌ها و اقدامات سازمان سرمایه‌گذاری.....
۱۸۲	بند اول: حوزه سیاستگذاری و بسترسازی.....
۱۸۷	بند دوم: حوزه تسهیل، حمایت و ارائه خدمات به سرمایه‌گذار خارجی.....

دستاوردها و نتایج	۱۹۱
فهرست منابع	۲۰۱

www.ketab.ir

کشورهایی که در گذشته با انباشت سرمایه مواجه گشته و درصدد صدور آن به خارج از مرزهای ملی خویش بر آمده بودند، امروزه به دلایل مختلف به جذب سرمایه گذاری خارجی احساس نیاز می کنند. سرمایه گذاری خارجی که از حیث مفهوم و قلمرو متحول شده و نیازی همگانی قلمداد می شود واجد عناصری بین المللی است و همان گونه که به خوبی اثبات رسیده است نمی تواند صرفاً توسط نظام حقوقی ملی به نظم کشیده شود. سرمایه گذاری به ر چارچوب مرزهای ملی کشور متبوع سرمایه گذار صورت پذیرد، و چه به فرای آن مرزها توسعه یابد، فرآیندی است که از طریق آن، سرمایه نه تنها در فرآیند رشد و توسعه جامعه سهمی به خود اختصاص داده و مولد اشتغال، ناقل دانش فنی، و عامل پیشرفت تلقی می گردد، بلکه با به جریان افتادن، منافع متعددی را عاید سرمایه گذار می نماید. در چارچوب، در نظام حقوقی ملی، قانونگذاران با وضع قوانین و مقررات لازم، و ایجاد ساختارها و نهادهای ضروری پول و دارایی غیر نقدی شهروندان خویش را به سمت سرمایه گذاری - بخش های مورد نیاز کشور هدایت می کند. در بعضی کشورهای دنیا، عدم نیاز به سرمایه ذی ربط در کشور موطن و یا نابرابری منافع حاصل از سرمایه گذاری در کشور متبوع سرمایه گذار و کشورهای دیگر، سرمایه داران را به صدور سرمایه خویش به خارج از کشور و اعاده به سرمایه گذاری در آنجا مجاب می سازد. سیاست ها و تدابیر تشویقی کشورهای سرمایه پذیر نیز در جذب سرمایه گذاری خارجی بسیار مؤثر قلمداد می شود. اما در این مورد دیگر نمی توان از وحدت منافع سرمایه گذار و دولت سرمایه پذیر سخن به میان آورد و دستگاه قانون گذاری و سیستم قضایی کشور خارجی را برای سرمایه گذاری قابل اعتماد، مستقل و بی طرف قلمداد نمود. واضح است که در مسیر ایجاد ظرفیت مشترک و هم افزایی در تأمین مالی و تجمیع آنها با مشکلاتی بسیاری مواجه هستیم. مهم ترین مشکل عدم بلوغ

بازار مالی و پولی و قدرت تحرک و خلق پول تأثیرگذار در بازار است. نمی‌توان به قالب‌های صرف تأمین مالی کلاسیک و سنتی چشم داشت و به طور هم‌زمان نرخ‌های رشد مورد نظر را نیز دنبال کرد. بنابراین، لازم است که حقوق و تعهدات فاعل (سرمایه‌گذار) چنین اعمالی که در نظام اقتصادی کارآیی و نقش متعالی دارد، مورد ارزیابی و بررسی قرار گیرد تا بدینوسیله سرمایه‌گذار پیش از قبول ریسک سرمایه‌گذاری از حقوق و تعهدات (تکالیف و الزامات قانونی کشور سرمایه‌پذیر) آشنا گردد. در کتاب حاضر، ضمن بررسی مبانی و مفاهیم حقوقی سرمایه‌گذاری خارجی در ایران، به نحوه و کیفیت حمایت و تشویق از سرمایه‌گذاری خارجی (به عنوان راهکارهای پذیرش سرمایه) و همچنین، به موانع حقوقی جذب و پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی (به عنوان ریسک یا کاهش سرمایه‌گذاری در ایران) خواهیم پرداخت.

واژگان کلیدی: سرمایه‌گذاری خارجی، تأمین مالی، حمایت و تشویق از سرمایه‌گذاری خارجی، سرمایه‌گذار.